

UREDNIŠTVO IN UPRAVA :
Videm, Via Vitt. Veneto, 32
Tel. 33-46 — Poštni predaj (Cassa postale) Videm 186. —
Poštni čekovni račun (Conto corr. post.) Videm, št. 24/7418.

MATAJUR

GLASILO BENEŠKIH SLOVENCEV

Leto X. — Štev. 18 (205)

UDINE, 1. - 15. NOVEMBRA 1959

Izhaja vsakih 15 dni

Kakšna je bila letina?

Vahte so sedaj pred vrti in zdaj že lahko brez vseh meteorologov povemo, da je šlo leto mimo brez velikih hujih ur, da smo imeli le v nekaterih krajih malo toče, da povodnji ni bilo kot lan, da ni bilo slane in mraza pomlad, da bi požgal fižol, grah in bob, krompir in sirak. Nismo imeli niti suše in je ves čas po malem zalivalo. Le septembra je bilo malo predolgo brez dežja in smo ostali posebno tisti, ki imajo hiše in hrame po bregih brez vode v cisternah. Zadnji dež v septembri je pa tudi to popravil. Sena, krme za živino je letos dosti in pri lepem septembrskem vremenu in se nekaj v oktobru smo lahko pasli živino po travnikih in poljih.

Pri nas ni bilo torej slabega vremena in bi morala biti letina dobra. Ma v naši Furlanski Sloveniji ne odločamo o letini samo vreme, ampak odločamo tudi mi sami, naše razmere, cela ekonomija v naši provinci.

Kaj pomaga na primer, da smo imeli letos dosti sena, ko pa nimamo dost živine, ko ni več ljudi doma, ki bi skrbeli za živino. Naši Slovenci okoli Tera, Taipane, Brda, Viskorše in drugih krajev Zahodne Slovenije ponarven po sečejo seno ali pa ga dajo poseći po Unejcih in ga ne dajo živini, ki je več dosti nimajo, ma prodajo vse seno v Furlanijo. Cjer pa ni živine, ni gnoja in čjer ni gnoja, rodi zemlja za vsako leto manj.

Tudi po Nadiških dolinah je vsako leto manj živine in kajpada vsako leto manj mleka. Kaj pomagajo moderne mlekarne, če pa ni kmetov, ki bi prinašali mleko. Imamo torej pridelek, imamo dosti trave, ma nimamo od tega no-

bene prave koristi, ker je živila sla in ker nimamo ljudi, da bi seno pospravili.

Edini napredok v kmetijstvu pri nas so sadni vrte, sadne plantaže, ki se nimar bolj širijo od Nadiže tudi v druge doline. Začela je moderna sadnjereja v Roncu in se je sedaj v zadnjih letih razširila na vse strani proti Podbonešcu, Špetru, Ažli in drugih krajih. Posebno za breskve so dobili naši ljudje lepe solde, saj so hodili s kamioni po blago iz Cedada. Naši kumeti po drugih vaseh vidijo, kako sadnjereja prinaša denar in zato se nimar več ljudi interesira za sadno drevje.

Drugi pridelki kot krompir in sirak se niso slabo obnesli, ma ne zaležejo dosti, ker imamo majhne njive in laze in pri najboljši letini ne dajo dosti za preživljvanje.

Okoli nas imamo v naši furlanski provinci samo takšne sosedje, ki tudi sami ne morejo dosti opraviti. Posebno v Zahodni Furlanski Sloveniji so veliki re-

veži in so sosedji Furlanov, ki maju sicer boljšo zemljo kot naši v bregu, ma vseglih preslabo in premalo, da bi mogli živeti samo od zemlje.

Letos in lani, ko smo imeli še kar dve dobrimi letini, vidimo, mi Furlanski Sloveni v Furlani, da nas agrikultura ne more več reševati, da bo treba nekaj drugega ukreniti, če hočemo, da obstanemo. Nas furlanske Slovence in Furlane družijo, spravljajo skupaj isti vzroki, isti argumenti: slab zemlja, premalo zemlje, mizerija, pomanjkanje industrije, težave obdelovanja v gorskih krajih Furlanije v Furlanske Slovenije. Ne moremo nastopiti vsak zase, ampak se moramo združiti tostran in onstran Italijamenta. Sedaj pozimi, ko smo pobrali tisto malo, kar nam je letina prinesla, se moramo na skupnih sestankih in zborovanjih posvetovati s Furlani, našimi sosedi in potem še z našimi emigrantmi, ki bodo prišli ob koncu leta na zimske počitnice. Napraviti moramo plan za drugačno letino, za takšno reformo ekonomije v videmski provinci, da dobimo še druge redite, da bomo mogli doma živeti.

Pet let je poteklo, odkar je bil podpisani Tržaški memorandum in so prisile v Trst italijanske oblasti, v Kopru pa so prevzete oblast jugoslovanske oblasti. Pred petimi leti so nehalli vsi važni spori med Italijo in Jugoslavijo. Kar je bilo kakšnih nerešenih vprašanj se je rešilo, se rešujejo in bodo v kratkem vse rešeni.

Tržaški memorandum se je tikal le Trsta, slovenske narodne manjšine v Trstu in italijanske narodne manjšine na Koprskem. Duh prijateljstva pa se je razširil na vse obmejne pokrajine, tudi na videmsko, pa čelegih nekaterim to ni bilo in še ni prav.

Kot ena izmed posledic tržaškega memoranduma je tudi videmski sporazum iz avgusta 1955 o malem obmejnem prometu, ki prinaša koristi našim krajem.

Ko se sklene prijateljstvo, kot je sedaj sklenjeno trdno med Italijo in Jugoslavijo, se ne gleda preveč na pisano besedo, ampak se da prijatelju zato, ker je prijatelj, tisto, kar ima rad.

Določbe tržaškega memoranduma veljajo samo za bivše tržaško ozemlje, za Koprsko in Tržaško ne pa tudi za ostalo Istru: za Pulo, Rijeko Rovinj in druge kraje in vendar dajejo Jugoslovani po tržaškem mémorandumu vse pravice tudi Italijanom po vsej Istri. Ko so bile pritožbe glede ribolova na Jadranu, so Jugoslovani dali na razpolago italijanskih ribičev svojo bogato južno obalo za lov. Tržaški memorandum je bil le

začetek prijateljskega sodelovanja in zdaj doživljamo vsako leto, da odpade ena zapraka za drugo med obema državama Tržaški Slovenci so zavarovani z memorandumom, da jim ne more nihče vzeči sol, dobili so svojo veliko banko in denar za zidanje velikega kulturnega doma. Državni uradniki so že dobili cir-kolaro, naj se učijo slovenski. Seveda je še polno neizpolnjenih stvari.

Tudi pri nas v Furlanski Sloveniji čutimo drugačno bolj prijateljsko atmosfero. Karabineri ne ustavljajo več ljudi, ki pridejo na obisk k nam, kam bi pa prišli, ker bi potem ne bilo obmejnega prometa. Zadeva z obceneško četou se je tudi razkobilila na neki način, ker je prijateljstvo med obema državama. Dobili pa nismo nič. Pač pa so čemparske partije (komunistična in socialistična) prav v duhu prijateljstva predložile parlamentu projekt postave, po kateri bi tudi pri nas prišel do veljave slovenski jezik v šolah.

Pet let ni mnogo, in vendar koliko se je spremeno v teh petih letih na bolje glede življenja in sožitja posameznih narodov na meji Italijanov in Slovencev. Ce bomo v bodočih petih letih dosegli takšen korak naprej kot do sedaj, bomo lahko zadovoljni.

Naši furlanski Slovenci bi bili najrajši, da bi dobili vse kar nam po italijanski Konstituciji pritiče, ker bi to še bolj podkrepilo prijateljstvo med obema državama.

Težka izguba - smrt Antona Cuffola

Ze dolgo so naši ljudje po dolini Nadiže vedeli, da župniku Cuffolu ni dobro, da le s težavo opravlja svoje delo. Bil je slab in upognjen od bolezni, a je vseeno delal za nas furlanske Slovence na vseh poljih. Smrt ga je v torek 13. oktobra pobrala, ko je imel še polno načrtov, kaj bo še vse napravil.

Pred sedemdesetimi leti se je rodil v zahodni Furlanski Sloveniji v Platiščih. Kje drugje kot v revni kmečki družini, kot pač vse naši ljudje, ker imamo samo revne kmečke družine in se v dru-

gačnih razmerah ne moremo roditi. Po želji svoje matere je šel študirat v semenišče v Vidmu za duhovnika. Sreča za mladega semeniščnika Antona Cuffola je bila, da je našel med svojimi vzgojitelji profesorja Ivana Trinka, ki je bil znan ne samo kot profesor teologije, ampak tudi kot pesnik, pisatelj in voditelj furlanskih Slovencev pred prvo vojno, kot pokrajinski svetovalec in hkrati kot odličen italijanski javni delavec.

Vse življenje se je duhovniku Cuffolu poznalo, da je bil v šoli Ivana Trinka, da se je učil pri velikem duhu domovine.

Ivan Trinko je učil mladega klerika Cuffola, da mora duhovnik predvsem poznati in spoštovati jezik svoje matere in svojega ljudstva. In to je Cuffolo delal celo življenje.

Ranjeni Cuffolo je videl pri Trinku, da ni ostal samo pri narečju svojega kraja, ampak da se je izpolnil tudi v knjižnem jeziku svojega ljudstva, v slovenščini. Kot Trinko je tudi Cuffolo prijal za pero in pisal vse življenje staro in novo zgodovino svoje domovine Furlanske Slovenije. Zabeležil v zapisih pa je Cuffolo tudi vse ljudske običaje, vse pravilice in pripovedke, ki so se še iz roda v rod pripovedovalo po naših družinah. Razni etnografi, zgodovinarji, pisatelji in drugi, ki so se obracali na skriti dom Cuffola v Lazah, niso nikdar odšli, da ne bi odnesli s seboj nekaj bogastva, ki ga je nesobično razdaljal ranjeni v besedi in govoru. Ce je našemu rodu bolj jasna podoba Furlanske Slovenije, se ima zahvaliti predvsem prizadevnosti, zbiranju in razdajaju skromnega župnika Cuffola.

Res je bil skromen ranjeni pre Anton. Nikdar ni hotel, da bi se vedelo, kako je pomagal predvsem našim mladim puščom, kako se je trudil, da bi jih spravil v šole, v boljše poklice. Skromen je bil v vsem svojem javnem delovanju: Napisal je na stotine in stotine člankov, ne da bi se podpisal, nabral ogromno materiala z etnografskega področja, s katerim so drugi napisali debele bukve. Cuffolo je šlo predvsem za to, da zmanjša pravčna stvar in ni pri tem iskal

(Nadaljevanje na 2. strani)

BISTRA NADIŽA PRI CEDADU v ozadju Julijskih Predalp.

Il congresso della d. c. friulana

Il fatto che la Democrazia Cristiana abbia riscosso la maggioranza relativa dei suffragi, la facile constatazione che essa sia oggi un partito in crisi, la durata più lunga del previsto di quel governo d. c. presieduto da Segni che fu definito «di necessità» o «di transizione» o di «attesa», spiegano come gli interessi di tutti gli osservatori politici siano polarizzati su Firenze, dove si sta svolgendo il settimo congresso nazionale del partito di maggioranza relativa. Non è oggi nelle nostre possibilità prevedere come la battaglia tra dorotei e fanfaniani si svolgerà; non possiamo nemmeno essere certi dell'esistenza di una tale battaglia giacché può verificarsi che, all'ultimo momento, una parola d'ordine di intransigenza anticomunista blocchi ogni possibilità di affermazione delle correnti che sono sensibili realmente alla necessità di riforme strutturali della società italiana.

Ma nei confronti dei partecipanti al congresso provinciale di Udine, abbiamo una critica da rivolgere: il carattere astratto della loro discussione — la loro incapacità di vivere regionalmente la vita politica, di sentire cioè i problemi come li dovrebbe sentire un cittadino italiano che vive nel Friuli. Si è sentito parlare di unità dei cattolici, di funzione della d. c., di chiusura a destra e a sinistra, di nuovi compiti, di politica estera e di politica della distensione; ma troppo poco si è parlato di decentramento e di autonomia; se non fosse stato per l'ordine del giorno del prof. D'Aronco non ci si sarebbe forse accorti che si trattava di un congresso politico svolgesi ad Udine: i friulani, i cittadini italiani di lingua slovena e di lingua tedesca invitano i rappre-

nentanti della d. c. a non dimenticarsi mai che il problema più urgente per loro è quella della costituzione della regione Friuli-Venezia Giulia a statuto speciale; i friulani che hanno influenza politica non dimentichino questo invitando i venti a superare le obiezioni che da una o da altra parte possano essere avanzate. E c'è poi qualcosa che si deve dire: al congresso provinciale d. c. intervennero ben venti delegati parlanti la lingua slovena; di questi venti delegati ben quattro si presentarono con il prestigio che loro veniva dall'essere la più alta autorità del loro comune: ebbene furono incapaci di far sentire la loro parola nel richiedere una maggiore sensibilità per la soluzione dei problemi economici e culturali delle nostre zone.

Se la politica deve essere qualcosa di veramente serio, deve sempre impegnarsi in problemi concreti; se non sono i rappresentanti delle nostre genti, di coloro che vivono nella nostra regione, ad agitare il problema della nostra minoranza, dei Friuli come zona depressa, come si può poi pretendere che organismi di partito e di governo si ricordino di noi? Se non sono i figli delle nostre valle a fare la voce grossa per chiedere quegli aiuti senza dei quali i nostri paesi corrono il rischio di restare disabili, come si può pretendere che ci si ricordi di noi?

Si è trattato di 526 delegati che, in rappresentanza di 292 sezioni, hanno

Težka izguba - smrt Ant. Cuffola

(Nadaljevanje s 1. strani)

nobene osebne slave. Vse življenje se je boril za enakopravnost in pravico jezika svoje matere iz Platič, za jezik svoga ljudstva. Posebno hudi časi so nastopili zanj, ko je leta 1933 fašizem polnoma prepovedal slovenski jezik po cerkvah Furlanske Slovenije, ko se po hišah pobirali in zažigali slovenske molitvenike in katekizme. Posebno hudo je bilo Cuffolu, dobremu ubogljivemu duhovniku, ko so njegovi predpostavljeni v cerkveni hierarhiji v Vidmu šli pod pritisom, minljivih, zemljiskih stvari po zgledu nekršanskega fašizma in nacer dopustili da se preganja jezik njegove matere in njegovega ljudstva. V takem primeru ni bilo več mogoče spoznati v njem skromnega in ponižnega duhovnika, ker se je spremenil v pogumnega borca za pravice svojega naroda, za načelo Cerkve, da velja zmeraj per saecula saeculorum: »Pojdite in učite vse narode! Dosti je prestal ranjki Cuffolo v tej borbi za načela Cerkve, v katere vrstah je stal. Težko je odločiti ali je padlo nanj več očitkov, zamer in pritiskov iz vrst nacionalističnih, fašističnih nasprotnikov ali pa iz vrst nekaterih so-bratov in posebno višjih cerkvenih krogov zapeljani po meglečah krivoverskega nacionalizma. Prijatelj France Bevk, veliki pisatelj in umetniški registrator trpljenja Slovencev pod fašizmom, je po njegovem trpečem liku izklesal podobo kaplana Čedermaca, ki trpi in se osamljen bori v eni izmed petdeseterih cerkva Furlanske Slovenije, kamor ga je postavila usoda, da brani pred vsako grabežljivo pa magari mazileno roko sveto pravico svojega ljudstva do maternega jezika v najodločnejših presodnih trenutkih življenja.

Delež Cuffolove generacije sta bili dve svetovni vojski. Komaj je bil dobro posvečen v mašnika in je odpel novo mašo, je že bila tu prva svetovna vojska. Kot vojak je delil v strelskih jarkih usodo tisočev naših pubov in mož, ki so v alpinskih batjaljoni branili svojo domovino in padli na Krnu in Rombonu. Na goilih kraških hribih si je nabraj tifusa, katerega posledice so uničile njegov želodec ves čas njegovega življenja. Leta 1917 je trpel z vsem ljudstvom, ko se je avstrijska soldatska po »Caporetto« razilila kot huda ura po naši deželi in vse živo odnesla, vse pomembala.

Še dosti drugih hudi ur je šlo preko Cuffolove glave, v kasnejših letih. Petindvajset let divjanja fašizma in druga svetovna vojska, ki je bila še hujša od prve. Desetletja je vodil svojo čredo v Lazah, skoro na sredi Nadiške doline. Dogodki so se vallili mimo, mimo je tekla Nadiža, vozili vlaiki lokalne železnice Kobarič - Čedad, camioni trobili in corriere; nato so začeli okoli leta 1940 marširati vojaki, najprej italijanski in nato nemški, kozaški in raznih narodnosti ter se niso ustavili prav do maja 1945 leta. Na levem in desnem bregu Nadiže, v bregu nad farovžem so zaprasketale puške in mitre partizanov, so zajokale žene in otroci po vasi in so se v vsaki grapi odpirali grobovi. Vse to je zabeležil in popisal v dnevniku očividec Anton Cuffolo.

Ni moglo biti drugače, kot da je prišel v naše kraje prva tri leta po vojni še tricolorizem, ki je bil v svojem divjanju povampireni fašizem. Cuffolo je bil tako dober in zvest italijanski državljan in patriot, da se ni dal zavesti v zlorabo italijanske tricolorje v vrste tricolor-

ristov kot nekateri njegovi stanovski tovariši. Zato so rohneli tudi proti njemu narobe patrioti, tricoloristi, ki so umazali čast italijanske tricolorje s svojimi nasilstvji nasproti domaćim zavednim slovenskim ljudem. In tudi to je šlo mimo in vseh, ki so bili pri tem zraven, jih je sedaj sram. Cuffolo je pa le moral izpititi velik kelih sramotenj, poniranj in obrekovanj.

Zadnjih deset let se mu je mudilo, da še nekaj napravi za svoje ljudi, za Furlansko Slovenijo. Beseda božja v slovenski obliki se je spet vrnila v njegovo cerkev in še v nekatere druge, kjer je bilo njenem mesto stoletja in stoletja pod patriarhi in pod beneško republiko. Kot stric Jakob je obveščal rudarje v Belgiji o praznikih, o življenjih in smrtilih v domačih dolinah. Pisal je prelep v sočnem domačem narečju nadiških dolin. Tudi strani Trinkovega koledarja je napolnil s svojimi lepimi zgodbami in pravljicami. Ko je prišel v Videm v najnovejšem času novi nadpastir, ga je z drugimi obvestil o tem, kar je prav in kar ni prav. Če je to opozorilo naletnelo na gluha ušesa, pa se vendar ne bo mogel nihče izgovarjati ne pred svojo vestjo in ne pred drugimi, da ni bil obveščen. Tudi izgovor manjšega zla kot za fašizma ne drži, ker ima vsaj cerkev toliko svobode, kot si jo naše ljudstvo želi glede vseh svojih narodnih in socialnih pravic.

Skoraj 45 let je oral ledino, služil ljudstvu in delil z njim dobro in slabo. Svoje velike talente je vpregel v službo svojega bližnjega, zlasti svojega slovenskega ljudstva v Furlanski Sloveniji. Bil je velik sin svoje domovine in zato lahko mirno počiva v dolini ob Nadiži. Visoko gori nad dolino počiva njegov veliki učitelj Trink, še dalje gori ob Nadiži prvi naš apostol Peter Podreka. Seme, ki so ga sejali skozi sto let, je dobro obrodilo in ga ne bosta več nobena huda ura in suša pregnali. Ostro žalost za ranjkom Antonom Cuffolom bomo najbolje pomirili s tem, da pojedemo za njegovim zgledom v ljubezni do jezika naših mater.

ČEDAD

Nesreča ne počiva

Marcela Gošnjak in petletni Renzo Gošnjak iz Matajurja sta padla z motroja, kar ju je peju Romolo Amortino iz Sovodenj. Otrok je par padcu z glavo udaru ob skalo ar zavoj tega so si mjeđi pridržali prognozo, žena pa je dobila le lažje poškodbe.

Lorenco Martinič, star 17 let, doma iz Sovodenj, se je po nesreči ustrelil s puško v desno nogo. Ozdravu bo v desetih dneh.

Peter Kos iz Ramandola je muor u videnjski špital, ker so mu šibre (balini) močno poškodovale oko. V kljeti je teu ustrelit veliko podgano, a šibre so priletele v zid an se odbile Kosu naravnost v oči. Njegov vid je v nagobarnosti.

Zanet Kjabab-Vogrinken, star 47 let, doma iz Grmeka, je takud nesrečno padu zavoj teme po stopnicah, de si je prebil glavo. V čedadskem špitalu so mu rano zašili in bo ozdravu v treh tednih.

Mario Terliker iz Puoštaka se je par djetu takud hudo ranu v nogu, de je muor u tih v špital, kjer se bo zdravu več časa.

Alojz Ošnjak iz Ošnjega se je par djetu zboldi s trnom akacije an se je muor zavoj tega deset dni zdraviti v špitalu.

Preteklo nedejo se je zlo hudo ponesreči 48 ljetni Leopold Martinič iz Vodopivca pri Grmeku. Mož se je peju iz Vidma z motorjem an kar je paršu v Remanzacco pred železniške zapornice je pospešu motor, de bi paršu zlomil, ker so jih v tem momentu zapisali. Paršu je prepozno an z vso silo udaru ob zaporniška vrata an padu po asfaltu. Pri padcu mu je počila lobanja an zatušo so si v videnjskem špitalu, kamor so ga prepeljali, pridržali prognozo.

Jožef Černac iz Fojde je padu štir metre globoko s senika, kar je daju suti sjerak. Zlomu si je nogo in ušafu več drugih poškodb.

Marcello Vogrič iz Oblice par Srednjah se je močno poškodoval par prometni nesreči. Poleg pretresa možganov si je zlomil obe roki in dobil še dosti drugih udarcev po vsem telesu. Ozdravil bo v dveh mesecih.

PODBONESEC

Za cjesto Mersin - Obala

Ente Friulano di Economia Montana v Vidmu je prejel od ministra za javna dela (Ministero Lavori Pubblici) potreban denar za nardit tretji tronk ceste, ki peje iz Mersina v Obalo. V kratkem bojo dali djelo v apalt an trošamo se, de bojo potle z djeli preca začel.

MOST BREZ LUČI

Več cajta je že, da se je vederbala luč na mostu v Podbonešcu. Komunalna administracija bi muorla dat tuo preca popravit, ker bo drugače paršlo do hudičeskega prav zavoj teme. Duò bo potle za tuò odgovoru?

DJELUCI ČAKAJO, DA BI JIH PLAČALI

Lansko leto so ustanovili Cooperativo di lavoro, da bi zgradili cesto v vas bolj poceni. Mnogi delavci čakajo, da bi jim izplačali delo, ker morajo živeti in jesti vsaki dan in ne samo enkrat na leto. Cesta pa ni še dokončana, manjka še kakih sto metrov, da bi vezala še Gorenji Marsin z dolino.

Prebivalci nestrnno čakajo in godrnjava, ker potrebujejo cesto kot vsakdanega kruha.

V Marsinu redijo krave tudi na planinah, kjer tudi napravijo sir in vse ostale mlečne izdelke. Sedaj se je neka impreza nadela nalogo, da bo zgradila žičnico (teleferico) iz planin v vas, tako da bi vse mleko iz hribov prišlo v vaško mlekarino in bi se s tem prikršalo delo prebivalcem in bi se vzdignila dobrina, posebno pa množina pridelka.

Sedanji mlečni izdelki so bili zelo slabici, ker so jih izdelovali na licu mesta še

po zastarelih metodah. Taki izdelki seveda nimajo na trgu tako visoke cene kot tisti mlekarški. Napeljava žičnice v vas je zato dobra ideja.

LESA. V ponedeljek 5. oktobra je umrla 72-letna Marija Bonini-poročena Vogrig iz Les. Pogreb je bil v torek 6. oktobra, ob udeležbi velej množice ljudi. Družini in žlahti izrekamo naše sožalje.

PLATAC. V soboto 10. oktobra se je poročil naš vaščan 23-letni Dario Vogrič z 21-letno Eleno Trinko iz Trémuna. Mlademu paru želimo veliko sreče in veselja v njunem skupnem življenju.

SV. LENART SLOVENOV

MASOVNA EMIGRACIJA V AVSTRALIJO

Tele dni je po vseh šentlenartskega komuna puno letanja an debatiranja zavoj ki dosti ljudi se parpravia za iti v Avstralijo. Nekatjeri imajo že vse potrebnje karte v rokah an čakajo samo še da jih komisjon v Trst kliče za jim narediti zdravniško vizito. V Avstralijo bojo emigrati ciele familije in tud posamezniki, narveč mladi puobje. Med kandidati za Avstralijo je tud dosti tajšnih familij, ki se jim ne godi slab v domačem kraju, a čejo iti iskat na juško na večjo srečo. Mi auguramo usjem, da bi jo ušafal.

KANALIZACIJA KONCANA

Te dni so končal s kanalizacijo, ki so jo uredil ob glavnem cesti v Sv. Lenartu. Tisto djelo je košalo 1.200.000 lir, ki jih bo kriila provincialna administracija.

SMRTNA KOSA

Umrla je 21. oktobra Antonija Durjavčič poročena Černota - Rusonova, starca 61 let, doma iz Dolenjega. Ženo je zadeala paraliza in so jo preca pejal v čedadski špital, a ker ji te niso mogli nič pomagati, so jo pejal spet domu, kjer je po desetih dneh umrla. Žlahti izrekamo naše sožalje.

ZIBELKA V OŠNJEM

Začokem Trušnjak Lini in Gialis Ivanu iz Ošnjega se je rodila čečica, katjeri so dali ime Marija Terezija. Njenu veselu se pardružujemo tud mi z augurjem, da bi bla čečica nimar zdrava am vesela v življenju.

GORJANI

OROŽJE SO OBRJETLI

Pred dnevi so lokalni karabineri obrjetli v Gorjanah pod neko skalo blizu cesteveč dobro konservanega orožja an municiona. Kaduo je orožje tam pustu se še ne vje. Jude je zlo prestrašen, ker bi lahko parslo v roke otrokom an skuažel sigurno tud do venče ali manjše nesreče.

Večkrat to se bere v žornalih, de obrnjejo jude tie ali tačje orožje. Zato tu to bi bio jušto, de bi se dan böt za simpri use kraje ljepo pregledalo.

Nesreč zavoj zupuščenega orožja an municioni te böt par nas že dosti.

DREKA

Dne 20. oktobra se je zaradi nepazljivosti (distrazione) urezal v parst mizarški vajenec Mario Simonelič iz Krasa, medtem ko je djelu pri mizarškem mojstru v Lijesah. Rana na prstu je bila majhna, bilo je le dosti bolečin in strahu, kar pa se lahko razume, ker nesreča bi lahko bila dosti večja. Danes jutro je pa veseli Mario že ozdravljen teku na delo.

GRMEK

VAŠKE POTI V ZVERINCU BREZ LUCI

Skozi Zverinac vodi pot do Trušnjega Ocnega Brda in naprej po Dreški občini. Človek, ki ne pozna vasi in njene glavne poti, se prav težko znajde v vasi, posebno pa v nočnih in temnih urah in zelo nevarno bo posebno v zimskem času, ko bojo strme vaške poti polne led. No, kar se tiče poti bi lahko še kar šlo, velika sramota pa je, da luči na vasi ne svetijo že mesece in mesece. Skrajni čas je, da se reši ta tako važen problem. Mislimo, da bi se moral za to dle interesarati vasi mož.

SOVODNJE

OGENJ V STRMICI

V sredo 30. septembra je zgorel skeč din Petrič Andreju (Burjankacu) iz Strmice. Domačini in ljudje iz bližnjih vasi so prišli na pomoč in pogasili ognj, da se ni razširil na druge hiše, še preko so prišli gasilci iz Cedada. Škoda, ki jo je utrpel Burjankac, znaša okoli 400 tisoč lir, a na srečo je bil pred ognjem zavarovan.

BRDO

ZA POGOZDOVANJE

Se predno nastopi mraz bojo odperli par nas djetavlji center, ki bo imel 1.800.000 lit. Za to djele je dala država 1.830.000 lit.

TAJPANA

Tele dni so v Viskorši začeli djetati zadružni hlev (Stalla sociale). Po prožetu, ki so ga aprovali oblasti, hlev očete beti velik 40x11 m anu v njem noč morjeti rediti kakih 50-60 glav goveje živine.

SV. PETER SLOVENOV

JOZEF JUSIČ IZ KLENJA STOPIL V 105. LETO

Jožef Jusič iz Klenja je najstarejši mož naše dažele an tud najstarejši Slovenec. Čegli je zlo star se nimar dobro počuti. Prek kajšnjim mjescom se je udar v roko an je muor k maledihu po pomuoč an takud je spet hitro ozdravu. Na dan 14. oktobra, ko je izpolnil 104 leta, je dobil vse poumo augurjev an tjem se pardružujemo tud mi z željo, da bi še poumo ljet živu zdrav an veselje med nami.

BRITO V AZLI POTREBEN POPRAVILA

Sedanje pokopališče v Azli je bilo zgrajeno za padle vojake leta 1936 pa so ga popravili in preuredili v civilnega in sicer za prebivalce Azle, Klenja, Trpeča (in za nekatere iz Dolenje Merse). Britof je v slabem stanju in zidovje bi moralo biti popravljeno v najkrajšem času.

REZIJA

IZ KOMUNSKE SEJE

Na zadnjem zasedan

SEDEMDESETLETNICA PRIJATELJA FURLANSKE SLOVENIJE

Velik priatelj in velik poznavalec naše Furlanske Slovenije profesor dr. Lavo Čermelj je te dni praznoval zdrav, čil in poln delovne vneme svojo sedemdesetico. Rojen je bil 9. oktobra 1889 v Trstu kot sin delavca v magazini generali. Osnovo in srednjo šolo je končal v Trstu, univerzo pa na Dunaju. Bil je profesor fizike in matematike. Zaradi fašizma ni mogel učiti na državnih šolah ter je vodil, dokler se je dalo, razne tr-

nomni deželi Furlanija-Julijška Krajina. Naša sodobnost 1957 št. 6.

Mi furlanski Slovenci smo profesorji Čermelj začo hvaležni, da je nekoliko desetletij obveščal svet o obstoju in stanju Furlanske Slovenije. Dr. Čermelj se je držal strogo objektivno, ni uganjal nobenega škodljivega nacionalizma in je primaril poglavito samo italijske uradne podatke o italijskih ljudskih štetjih od 1. 1901 pa do današnjih dñi. Točno je navedel, koliko Slovencev so italijski statistični uradi našeli v Furlanski Sloveniji 1. 1901, 1911 in 1921 ter našo koliko prebivalcev 1. 1931, 1936 in 1951. Ničesar ni dodal iz svojega, niti cesar izmisli, pri njem govorijo samo uradni podatki. Tudi njegova zgodovina Furlanske Slovenije temelji samo na zgodovinskih dokumentih in zgodovinskih

OB 90. OBLETNICI SMRTI

SIMON JENKO

Simon Jenko se je rodil 27. oktobra 1835 na Podrečju pri Mavčičah na Sorškem polju. Ko je bil star tri leta, se je z materjo preselil v Praše, kjer si je bil oče kupil majhno kmetijo. Leta 1842 je začel hoditi v Smlednik v šolo, nato pa je leta 1847 dovršil normalno v Kranju. Jeseni 1847 ga je vzel njegov stric k sebi v Novo mesto, kjer je stopil v gimnazijo. Bil je skoro vedno prvi v razredu, zakaj njegov stric, ki je bil profesor na gimnaziji, je skrbno nadziral njegovo izobrazbo. Leta 1853 je kot sedmoščolnik prestopil na ljubljansko gimnazijo in jo dovršil leta 1855.

Zgodaj se je začel razvijati Jenkov pesniški dar. Prve pesmi je zložil kot četrtošolec. Posebno živahno pa se je začel gibati v Ljubljani. Jenkova gimnaziska lirika kaže bolj pesnikovo umisko, kot pa njegovo čustveno naravo. Na eni strani obsega budniško pesem, na drugi pa humoristično in šaljivo poperkvo. Vmes je tudi dokaj ljubezenskih in satiričnih pesmi.

Jeseni 1855, ko so šli njegovi tovarši na Dunaj, Jenko ni mogel z njimi, ker mu je primanjkovalo sredstev. Zato se je zatekel v celovško bogoslovnico. Tu je sodeloval pri pisanem listu »Venec«, ki so ga pisali bogoslovci. Ker pa Jenko ni čutil veselja do duhovskega poklica, je izstopil iz bogoslovja in se obrnil na slednjo jesen (1856) na Dunaj. Začel je študirat staro jezikoslovje, potem zgodovino. Ker mu pa niti eno niti drugo ni ugajalo, je prestopil jeseni leta 1857 k pravoslavju, ki ga je poslušal do leta 1861. Ves ta čas ni mogel dobivati od doma nobene podpore, izhajal pa je z neko stipendijo in s privatnim poučevanjem. Vsled tega pa so trpele njegove študije, posebno ker se ni odtegalo večeli dijaški družbi.

Na Dunaju je dozorel Jenko kot človek in kot pesnik. Slovo od doma, hrenenje po domačih krajinah in ljudeh, posebno pa notranji boji, so poglibili njegovo čustovanje in razširili njegov pogled na svet. V gremki Šoli odpovedi pa se je izčistil in poglibil njegov značaj. — Na Dunaju je prestal tudi največjo krizo kot pesnik. V Jenku se je razvila tudi njegova največja moč, globoka ljubezen do narave, da je čutil in živel z naravo in slutil njenom skrivnostno življenju.

Svoje pesmi je objavljala Jenko do leta 1857 v »Novicah«, leta 1858 pa se je oklenila »Slovenskega Glasnika«. Njegove najlepše pesmi in balade so izšle v njem.

Jeseni leta 1863 se je vrnil Jenko domov, da se pripravi za izkušnje, ki jih je nameraval delati v Gradcu. Pridril je hkrati tudi svoje pesmi za natisk, da bi si na ta način dobil potrebnih denarnih sredstev; po Levstikovem posredovanju je res dobil zanje založnika. Novembra 1864 so izšle Jenkove »Pesmi«, ki jih je bil poprej opisil še Levstik, ki so zbudile splošno pozornost. Jenkove prikupljive otočnosanjave in njegove dovoljubne pesmi so prijale posebno mlademu pesniškemu naraščaju, ki je bil ves pod vplivom Jenkovim.

Leta 1867 je napravil že tretji izpit. V letih, ko je delal v odvetniški pisarni, je pesniško delo Jenkova docela zaostalo. Zadnje pesmi v njegovih zapuščini imajo leto 1864. Kriva je bila temu

skih spisih resnih slovenskih in italijskih zgodovinarjev.

Profesorju Čermelu smo tudi hvaležni, da je skupno s pokojnim profesorjem slavistike Ramovšem in s sodelovanjem nekaterih naših ljudi uredil krajevna imena naših krajev po nekem določenem jezikoslovnem kriteriju.

Lepo in koristno je imeti takšnega prijatelja in poznavalca naših krajev kot je dr. Čermelj, ker pri njem ne more niti največji nasprotnik ničesar povrati.

Ob njegovi sedemdesetletnici mu iskreno želimo, da bi ohranil svoje zdravje in delovno vmeno še dolgo let ter da ne bi odtegnil svojega zanimanja Furlanski Sloveniji, pač pa bi še nadalje seznanjal javnost o stanju pri nas. Upamo, da bodo dogodki takšni, da bo v svoji objektivnosti lahko le ugodno poročal.

RICHARD OREL:

Po dolini Karnahite do pod Jalovca

(nadaljevanje in konec)

Tajpana leži v precej odprtih gorskih kotlih. Tu je sedež županstva vseh imenovanih vasi. V Tajpani je cerkev s slovenskim župnikom, ki mora tudi pri cerkevih opravljati italijsčino. Domačini govore dokaj umljivo načrje z naglasom kakor v Kobariškem kotu (Breginj, Sedlo), do katerega je še dobré tri in pol ure. Tod je nekajkrat (leta 1873 in 1901) hodil znani filolog prof. Baudouin de Courtenay ter v času svojih raziskavanj stanoval v hiši Valentina Bera, po domače Ričota. Proučeval je tukajšnja narečja.

Zemlja daje prebivalcem pičel pridelek in jih sili v svet. Med vojno so žgali oglje in dokaj iztrebili goščavo, ki jim trenutno tudi te vrste zasluga ne more več nuditi. Tudi živila se je med vojno razredčila. Seno in drva so jim edini donosni pridelki.

Od Tajpane do Platišča jo mahnem kar čez strmo pobočje obkrožajočih gor. Steza je strma, toda na vrhu poplača potnikov trud prekrasen razgled, zlasti v jasnom jutru. Pred njim leži obširna gorska planjava, na obzorju se pokaže sivi Krn, z leve Stol s pogorjem in minogo bliže Jalovec. Na podanku planjave se beli cesta proti Platišču (Platišče), Breginju in Kobaridu.

Ob cesti sem videl na vsej tej planjavi, ki jo imenujemo Bonis, samo eno hišo. Na lepem položnem mestu ob vznožju Jalovca pa leži vas Brezje s cerkvico na stremem kralju na koncu vasi. Cesta se prične tukaj vzpenjati navkreber. Ko prideš do kapelice, se nam odpre pogled na gorsko kotino, v kateri leži

RAVNATELJSTVO »MATAJURJA«
OBVEŠČA, DA BO OBJAVLJALO
BREZPLAČNO USA POVPRASEVANJA
PO DELU IN ENAKE PONUDBE. S TEM BO NAS LIST PODPIMAL BREZPOSELNE, KI NIMAJO NA RAZPOLAGO SREDSTEV ZA OGLAŠEVANJE IN KI UPAJO, DA BI TEM POTOM MORDA PRISLI DO PRIMERNE ZAPOSЛИTVE.

Nekaj navodil za pretakanje vina

Pretakajmo vselej, ko je le mogoče, ob lepem, jasnem vremenu in glejmo, da se klet oziroma vino med pretakanjem preveč ne ohladi. Dan pred pretakanjem je primerno klet najprej začveplati, drugi dan prezračiti in nato pretakati.

Pri lepem vremenu in visokem barometriskem pritisku uhaja manj buketnih snovi in ogljikove kislino iz vina, kar je važno posebno za staro vino. Mlado vino potrebuje zraka, pa vendar ga ne smemo vselej zračiti, zlasti ne ako je podvrženo rjavjenju.

Kako naj se prvič pretaka, to nam pove vino samo.

Nekaj dni pred prvim pretakanjem vzamemo iz vsakega soda kozarcu vina in ga ustavimo stati, najbolje na tistem sodu, iz katerega smo ga vzeli (da ni pomote), ali pa doma v sobi.

To vino v kozarcu opazujemo, kako se spreminja pri dotiku z zrakom.

Ce je vino zdravo in če je dobro pokipelo se bo v kozarcu v nekaj dneh začelo od zgoraj navzdol čistiti. To je znamenje, da potrebuje vino zraka, da je torej dobro, da ga pri pretakanju prezračimo.

To naredimo najbolje tako, da pritrđimo na pipi razpršilnik, ki je podoben tistem, ki ga rabimo pri zalivalnih škropilnicah. Na ta način prši vini iz pipe v tankih curkilih v vedro in se v obilni meri nasrka zraka.

Ce nimamo takega razpršilnika, si pomagamo tako, da denemo v vedro, podstavljeno pod pipi kako metlico, košek, rešetko ali kaj podobnega, kar povzroča, da se vino močno peni in zrači.

Vino bo seveda po pretakanju, zaradi izgube ogljikove kislino, bolj »ubito« in bo zaradi po kisiku strjenih beljakovin v sluzinah še bolj motno, kar je bilo prej.

Sele po kakih 14 dneh bomo videli blagodejni učinek takega pretakanja. Vino se predvsem bolj učisti in dobti bolj čist in bolj mil okus kakor pred pretakanjem.

Dobro je tudi, zlasti če je vino zadostni pokipelo in ni prekislo, da sod, v

neprijeten okus. Vino nategne barvo ali kakor pravimo: porjavi.

Tako vino vsebuje neko kvasilo (oksidazo), ki povzroča, da se pričnejo v vino na zraku razkrjati razne v njem se nahajajoče snovi (beljakovine, barvila, črešnjevina itd.).

Razkrnjene snovi, večinoma prsteninske spojine, se izločijo in padajo kot neka rjava, blatu podobna gošča na dno kozarca. Tako vino vsebuje dostikrat tudi glivice ali bakterije, ki tvorijo na površini vina mastnem madežem podobne rdeče in vijoličaste madeže in je posebno v nevarnosti, da se pokvari.

Ker na takšno vino slabovpliva zrak, ga je treba takoj pretočiti, da pride čim manj v dotik z zrakom. Najbolje je, da se poslužujemo v ta namen vinške sesalke. Sod, v katerega vino pretakamo, moramo močno začveplati.

Kaj bomo delali tale mesec

Pripravimo kompost za gnojenje travnikov. S kompostom mešamo tudi blatu in pesek, ki se nabira v odtocih katalnih. Mešanica teh snovi predstavlja odlično gnojilo.

Začnemo z izvajanjem večjih načrtov. To je čas za začetek globoke kopije za poglavjanje ornic. Preorati moramo vse površine tudi tiste, ki bodo ostale preko zime neposejane. Ob tem delu moramo tudi urediti odtocne kanale, da se ne bo voda zadrževala na njivah.

V vinogradu: bomo začeli s sajenjem novih trt in nadomeščanjem starih. Po odpadu listja, lahko pričnemo z obrezovanjem sadnih dreves. Nadaljujemo s sajenjem sadnih dreves. Čistimo debla starih dreves in pripravljamo drevesa za zimsko škropiljenje. Odstranimo staro lubje in ga začemo, ker so v njem lahko kljice raznih bolezni in jačjeca raznih preizmujočih škodljivcev.

Na vrtu: skrbimo, da zaščitimo zelenjnice pred mrazom. Da dosežemo to, uporabimo slamo povezano v slamnato

preprogo. Zadnje čase zelo priporočajo uporabo črno pobarvanih listov iz polietilena (umetna masa). Uporabimo tudi prozorne liste iz polietilena, napremo jih v lesene okvirje in jih pritrđimo, da zaščitijo zelenjavo pred mrazom. S tem podaljšamo čas bratve zelenjave.

V kleti: moramo stalno nadzorovati tih vremena. Ce imamo slaba vina, jih ponovno prevremo s pomočjo svežih letosnjih droži.

Praktični nasveti

Maravelj se ubramimo s paradižnikovim listjem ali izgorelim karbidom, ki ga nastavimo tja, kjer prihajajo v hišo. Uspešno sredstvo je pantakan.

Korenine sobnih rastlin ne bodo gnilje, če damo na dno lončka nekaj oginja. Ce pričnejo usnjeni predmeti plesneti, napravimo mešanico iz enega dela kafre in devet delov terpentinovega olja. Preden usnje namažemo, očistimo plesnobo s krpo, ki smo jo namožili v kis. Mešanica terpentina in kafre prežene tudi miši, ki se pogosto lotijo tudi usnjenih predmetov.

zanaše mlade bralce

VETTER

Tonček je sedel na klopi pred hišo, trgal liste iz zvezka in jih delil otrokom; stali so okoli njega in ga gledali, on pa je trgal in trgal. Vetr pa, ki se je pripodil izza ogla, ni bilo tako Tončkovo početje nič kaj prav. Sklenil je, da se bo z listi, s Tončkom in z otroki poigral.

»Se meni!« je rekla deklica v rdeči obleki in stegnila roko.

»Naj bo, še tebi list!«

Tonček je odtrgal iz zvezka čist, nepisan list z eno samo čačko v desnem kotu in ga vrgel proti deklici. Deklica je stekla, da bi list ujela, ali takrat se je pripodil izza ogla veter. Zasukal je list, ga dvignil nad Tončka in nad otroke in odjadril z njim. Tončku in otrokom navljuj.

Deklica v rdečem krilcu je stekla za listom.

»Joj, ušel mi je... Veter ga je vzel!« Tonček jo je tolažil:

»Počakaj, drugega dobij!«

Hotel je odtrgati samo še en list, a joj, v zvezku ni bilo nobenega lista več. Pogledal je za listom, ki ga je odnesel veter. Stekel je za njim, veter pa, kod bi se norčeval iz njega, je spustil list, a mu ga potem izpred nosa spet odnesel.

List je plaval više in više. Otroci so začudeno zrili za njim.

Ze je dosegel okna pod streho... Ze je dosegel telefonske žice,

Deklica v rdečem krilcu je ostala brez lista. In Tonček? Ta bi moral napisati nalog - toda kam, listov ni bilo več; na ovitek pa naloge vendar ni mogel pisati!

Motal se je okoli mame, nato pa reklo:

»Mama, nov zvezek moram kupiti...«

»Počaki starega!« je rekla mama.

Tonček ga je pokazal, mama pa je zmajala z glavo.

»Zakaj pa si trgal liste?« je rekla. »Ne dam ti denarja ne za zvezek in ne za liste...«

Kar je rekla mama, je bilo ko pribito. Nalogu pa je Tonček moral spisati. Izvlekel je predalni in prebrskal papirje. A kaj ko med vsemi papirji ni bilo niti enega, ki ne bi bil ali popisan ali počakan...

Tačas pa, ko si je Tonček ubjal glavo, kam bi napisal naložo, je odtrgani list forfotil mimo hiš in mimo oken.

Na nebuh je sijalo sonce in ljudje so se greli. Za oknom sive hiše sta sedela dva brata. Zdravi brat se je razveseli listu in je rekel slepemu bratu:

»Tak lep list! Veter ga je prinesel.«

»Ulovi ga, da ga potiplijem,« je poprosil slepec.

Brat je vstal, se vzpel na prste in stegnil roko, da bi list ujel, toda veter je popustil in list se je začel vrtničiti in spuščati.

Tam, na ulici pred hišo, je pometaла pometala pometala. Imela je veliko brezovo metlo. Zaslila je brata in se ozrla kvišku. Zagledala je list, ki se je spuščal ob sivi steni in se razjezila.

»Cistim in cistim, nikoli ne očistim! Otroci mi kar naprej nastilijojo.«

Godrnjala je, ali veter jo je slišal, dvignil list in ga odnesel ob nizkih hišah na majhen in zaprt trg. Tam je prodajala branjevka in veter je odložil list pred njo na česnje.

»Kakšen lep list!« je vzliknila ženska.

Prijela ga je in si ga ogledala. List je bil čist - položila ga je na kup papirja.

Veter je bil zadovoljen. Zleknil se je na sončnik nad branjevkino mizo.

In Tonček je pozobal česnje, sedel za mizo, zradiral čačko in začel z nalogom.

bil Tonček. Naročil jih je četrt kile. Branjevka je segla po časopisni papir, znenada pa je pomisila, pogledala fantiča, zatem pa rekla:

»Tebi, ki si šolar, bom zavila česnje v črtani papir, veter mi ga je prinesel...«

Tonček je imel česnje, imel pa je tudi papir.

Prišel je domov, razgrnil papir, ga povrnil, ogledoval si ga je in videl: da, bil je list, ki bi ga morala dobiti deklica v rdečem krilcu - zakaj v desnem kotu je bila čačka. Ni si mogel kaj, da ne bi povedal mami:

»Mama, branjevka mi je zavila v moj list...«

»Kako pa ga je dobila?« je vprašala mama.

»Tako - veter ga je vzel meni, ga odnesel branjevki, branjevka pa ga je dala znova meni...«

In Tonček je pozobal česnje, sedel za mizo, zradiral čačko in začel z nalogom.

Prvi šolar, ki je prišel po česnje, je

bil Tonček. Naročil jih je četrt kile. Branjevka je segla po časopisni papir, znenada pa je pomisila, pogledala fantiča, zatem pa rekla:

»Tebi, ki si šolar, bom zavila česnje v črtani papir, veter mi ga je prinesel...«

Tonček je imel česnje, imel pa je tudi papir.

Prišel je domov, razgrnil papir, ga povrnil, ogledoval si ga je in videl: da, bil je list, ki bi ga morala dobiti deklica v rdečem krilcu - zakaj v desnem kotu je bila čačka. Ni si mogel kaj, da ne bi povedal mami:

»Mama, branjevka mi je zavila v moj list...«

»Kako pa ga je dobila?« je vprašala mama.

»Tako - veter ga je vzel meni, ga odnesel branjevki, branjevka pa ga je dala znova meni...«

In Tonček je pozobal česnje, sedel za mizo, zradiral čačko in začel z nalogom.

Prvi šolar, ki je prišel po česnje, je

bil Tonček. Naročil jih je četrt kile. Branjevka je segla po časopisni papir, znenada pa je pomisila, pogledala fantiča, zatem pa rekla:

»Tebi, ki si šolar, bom zavila česnje v črtani papir, veter mi ga je prinesel...«

Tonček je imel česnje, imel pa je tudi papir.

Prišel je domov, razgrnil papir, ga povrnil, ogledoval si ga je in videl: da, bil je list, ki bi ga morala dobiti deklica v rdečem krilcu - zakaj v desnem kotu je bila čačka. Ni si mogel kaj, da ne bi povedal mami:

»Mama, branjevka mi je zavila v moj list...«

»Kako pa ga je dobila?« je vprašala mama.

»Tako - veter ga je vzel meni, ga odnesel branjevki, branjevka pa ga je dala znova meni...«

In Tonček je pozobal česnje, sedel za mizo, zradiral čačko in začel z nalogom.

Prvi šolar, ki je prišel po česnje, je

bil Tonček. Naročil jih je četrt kile. Branjevka je segla po časopisni papir, znenada pa je pomisila, pogledala fantiča, zatem pa rekla:

»Tebi, ki si šolar, bom zavila česnje v črtani papir, veter mi ga je prinesel...«

Tonček je imel česnje, imel pa je tudi papir.

Prišel je domov, razgrnil papir, ga povrnil, ogledoval si ga je in videl: da, bil je list, ki bi ga morala dobiti deklica v rdečem krilcu - zakaj v desnem kotu je bila čačka. Ni si mogel kaj, da ne bi povedal mami:

»Mama, branjevka mi je zavila v moj list...«

»Kako pa ga je dobila?« je vprašala mama.

»Tako - veter ga je vzel meni, ga odnesel branjevki, branjevka pa ga je dala znova meni...«

In Tonček je pozobal česnje, sedel za mizo, zradiral čačko in začel z nalogom.

Prvi šolar, ki je prišel po česnje, je

bil Tonček. Naročil jih je četrt kile. Branjevka je segla po časopisni papir, znenada pa je pomisila, pogledala fantiča, zatem pa rekla:

»Tebi, ki si šolar, bom zavila česnje v črtani papir, veter mi ga je prinesel...«

Tonček je imel česnje, imel pa je tudi papir.

Prišel je domov, razgrnil papir, ga povrnil, ogledoval si ga je in videl: da, bil je list, ki bi ga morala dobiti deklica v rdečem krilcu - zakaj v desnem kotu je bila čačka. Ni si mogel kaj, da ne bi povedal mami:

»Mama, branjevka mi je zavila v moj list...«

»Kako pa ga je dobila?« je vprašala mama.

»Tako - veter ga je vzel meni, ga odnesel branjevki, branjevka pa ga je dala znova meni...«

In Tonček je pozobal česnje, sedel za mizo, zradiral čačko in začel z nalogom.

Prvi šolar, ki je prišel po česnje, je

bil Tonček. Naročil jih je četrt kile. Branjevka je segla po časopisni papir, znenada pa je pomisila, pogledala fantiča, zatem pa rekla:

»Tebi, ki si šolar, bom zavila česnje v črtani papir, veter mi ga je prinesel...«

Tonček je imel česnje, imel pa je tudi papir.

Prišel je domov, razgrnil papir, ga povrnil, ogledoval si ga je in videl: da, bil je list, ki bi ga morala dobiti deklica v rdečem krilcu - zakaj v desnem kotu je bila čačka. Ni si mogel kaj, da ne bi povedal mami:

»Mama, branjevka mi je zavila v moj list...«

»Kako pa ga je dobila?« je vprašala mama.

»Tako - veter ga je vzel meni, ga odnesel branjevki, branjevka pa ga je dala znova meni...«

In Tonček je pozobal česnje, sedel za mizo, zradiral čačko in začel z nalogom.

Prvi šolar, ki je prišel po česnje, je

bil Tonček. Naročil jih je četrt kile. Branjevka je segla po časopisni papir, znenada pa je pomisila, pogledala fantiča, zatem pa rekla:

»Tebi, ki si šolar, bom zavila česnje v črtani papir, veter mi ga je prinesel...«

Tonček je imel česnje, imel pa je tudi papir.

Prišel je domov, razgrnil papir, ga povrnil, ogledoval si ga je in videl: da, bil je list, ki bi ga morala dobiti deklica v rdečem krilcu - zakaj v desnem kotu je bila čačka. Ni si mogel kaj, da ne bi povedal mami:

»Mama, branjevka mi je zavila v moj list...«

»Kako pa ga je dobila?« je vprašala mama.

»Tako - veter ga je vzel meni, ga odnesel branjevki, branjevka pa ga je dala znova meni...«

In Tonček je pozobal česnje, sedel za mizo, zradiral čačko in začel z nalogom.

Prvi šolar, ki je prišel po česnje, je

bil Tonček. Naročil jih je četrt kile. Branjevka je segla po časopisni papir, znenada pa je pomisila, pogledala fantiča, zatem pa rekla:

»Tebi, ki si šolar, bom zavila česnje v črtani papir, veter mi ga je prinesel...«

Tonček je imel česnje, imel pa je tudi papir.

Prišel je domov, razgrnil papir, ga povrnil, ogledoval si ga je in videl: da, bil je list, ki bi ga morala dobiti deklica v rdečem krilcu - zakaj v desnem kotu je bila čačka. Ni si mogel kaj, da ne bi povedal mami:

»Mama, branjevka mi je zavila v moj list...«

»Kako pa ga je dobila?« je vprašala mama.

»Tako - veter ga je vzel meni, ga odnesel branjevki, branjevka pa ga je dala znova meni...«

In Tonček je pozobal česnje, sedel za mizo, zradiral čačko in začel z nalogom.

Prvi šolar, ki je prišel po česnje, je

bil Tonček. Naročil jih je četrt kile. Branjevka je segla po časopisni papir, znenada pa je pomisila, pogledala fantiča, zatem pa rekla:

»Tebi, ki si šolar, bom zavila česnje v črtani papir, veter mi ga je prinesel...«

Tonček je imel česnje, imel pa je tudi papir.

Prišel je domov, razgrnil papir, ga povrnil, ogledoval si ga je in videl: da, bil je list, ki bi ga morala dobiti deklica v rdečem krilcu - zakaj v desnem kotu je bila čačka. Ni si mogel kaj, da ne bi povedal mami:

»Mama, branjevka mi je zavila v moj list...«

»Kako pa ga je dobila?« je vprašala mama.

»Tako - veter ga je vzel meni, ga odnesel branjevki, branjevka pa ga je dala znova meni...«

In Tonček